

minor Apostolis, cum de eo scriptum sit Matt. 11: Inter natos mulierum non surrexit major Joanne Baptista. Sed illi, qui baptizabantur ab Apostolis, non iterum baptizabantur, sed solummodo addebatur eis impositio manuum. Dicitur enim Actor. 8, quod aliqui baptizati tantum erant a Philippo in nomine Domini Jesu; tunc Apostoli, scilicet, Petrus et Joannes, imponebant manus super illos, et accipiebant Spiritum Sanctum. Ergo videtur quod baptizati a Joanne, non debuerint baptizari baptismo Christi.

2. Præterea, Apostoli fuerunt baptizati baptismo Joannis; fuerunt enim quidam eorum discipuli Joannis, ut patet Joan. 1. Sed Apostoli non videntur esse baptizati baptismo Christi; dicitur enim Joan. 4, quod Jesus non baptizabat, sed discipuli ejus. Ergo videtur quod baptizati baptismo Joannis non erant baptizandi baptismo Christi.

3. Præterea, minor est qui baptizatur, quam qui baptizat. Sed ipse Joannes non legitur baptizatus baptismo Christi. Ergo multo minus illi, qui a Joanne baptizabantur, indigent baptismo Christi.

4. Præterea, Actor. 19 dicitur, quod Paulus invenit quosdam de discipulis, dixitque ad eos: Si Spiritum Sanctum accepistis credentes. At illi dixerunt ad eum: Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus. Ille vero ait: In quo ergo baptizati estis? Qui dixerunt: In Joannis baptismo. Et sequitur quod baptizati sunt iterum in nomine Domini nostri Jesu Christi. Sic ergo videtur quod quia esse Spiritum Sanctum nesciebant, oportuit eos iterum baptizari, sicut Hieronymus dicit super Joel. 1, et in epistola de viro unius uxoris; et Ambrosius, in libro de Spiritu Sancto. Sed quidam fuerunt baptizati baptismo Joannis, qui habebant plenam notitiam Trinitatis. Ergo non erant baptizandi iterum baptismo Christi.

5. Præterea, Rom. 10, super illud: Hoc est verbum fidei quod prædicamus, dicit gloss. Augustini: Unde est ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat, et cor abluat, nisi faciente Verbo, non quia dicitur, sed quia creditur? Ex quo patet, quod virtus baptismi dependet ex fide. Sed forma baptismi Joannis significavit fidem Christi, in qua nos baptizamur; dicit

¹ C. 2, non multum remote a fl., t. 6.

² Lib. 4, c. 3, circa pr., t. 2.

³ Est gloss. Aug., tract. 80 in Joann., a med. illius, t. 9.

enim Paulus, Actorum 19: Joannes baptizabat baptismo penitentiae populum, dicens, in eum qui venturus est post ipsum, ut crederent, hoc est in Jesum. Ergo videtur quod non oportebat baptizatos baptismo Joannis, iterum baptizari baptismo Christi.

Sed contra est quod Augustinus dicit super Joannem 1: Qui baptizati sunt baptismo Joannis, oportebat ut baptizarentur baptismo Christi.

Respondet dicendum, quod secundum opinionem Magistri, in 2 distinct., 4 Sentent., illi, qui baptizati sunt a Joanne, nescientes Spiritum Sanctum esse, ac spem ponentes in illius baptismo, postea baptizati sunt baptismo Christi. Illi vero, qui spem non posuerunt in baptismo Joannis, et Patrem, et Filium, et Spiritum Sanctum credebant, non fuerunt postea baptizati, sed impositione manuum ab Apostolis super eos facta, Spiritum Sanctum receperunt. Et hoc quidem verum est, quantum ad primam partem, quod multis auctoritatibus confirmatur.

Sed quantum ad secundam partem est penitus irrationabile quod dicitur. Primo quidem, quia baptismus Joannis neque gratiam conferebat, neque characterem imprimebat, sed erat solum in aqua, ut ipsemet dicit Matth. 3. Unde baptizatis fides vel spes quam habebant in Christum, non poterat hunc defectum supplere. Secundo, quia quando in sacramento omittitur, quod est de necessitate sacramenti, non solum oportet suppleri quod fuerat omissum, sed oportet totaliter innovari. Est autem de necessitate baptismi Christi, quod fiat non solum in aqua, sed etiam in Spiritu Sancto, secundum illud Joannis tertio: Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei. Unde illis qui tantum in aqua baptizati erant baptismo Joannis, non solum erat supplendum quod deerat (ut, scilicet, daretur eis Spiritus Sanctus per impositionem manuum), sed erant iterato totaliter baptizandi in aqua et Spiritu.

Ad primum ergo dicendum, quod, sicut Augustinus dicit super Joannem², ideo post Joannem baptizatum est, quia non dabat baptismum Christi, sed suum; quod autem dabatur a Petro, et si quod datum est a Juda, Christi erat. Et ideo si quos baptizavit Judas, non sunt ite-

¹ Tract. 5 in Joann., inter prin. et med., tom. 9.

² Tract. 5 in Joann., inter prin. et med., t. 9.

rum baptizandi; baptisma enim tale est, qualis est ille in cujus potestate datur, non qualis ille cujus ministerio datur. Et inde est etiam quod baptizati a Philippo diacono, qui baptismum Christi dabat, non sunt iterum baptizati, sed acceperunt manus impositionem per Apostolos, sicut baptizati per sacerdotes confirmantur per Episcopos.

Ad secundum dicendum, quod sicut Augustinus dicit ad Seleucianum¹, intelligimus discipulos Christi fuisse baptizatos, sive baptismum Joannis (sicut nonnulli arbitrantur), sive, quod magis credibile est, baptismum Christi; neque enim ministerio baptizandi defuit, ut haberet baptizatos seruos, per quos ceteros baptizaret, qui non defuit memorabilis illius humilitatis ministerio, quando eis pedes lavit.

Ad tertium dicendum, quod sicut Chrysostomus dicit super Matt. 2, per hoc quod Christus Joanni dicit: Ego a te debeo baptizari, respondit: Sine modo; ostenditur quod postea Christus baptizavit Joannem. Et hoc dicit in quibusdam libris apocryphis manifeste scriptum esse. Certum tamen est, ut Hieronymus dicit super Matth., quod sicut Christus fuit baptizatus in aqua a Joanne, ita Joannes a Christo erat in Spiritu baptizandus.

Ad quartum dicendum, quod non est tota causa quare illi fuerunt baptizati post baptismum Joannis, quia Spiritum Sanctum non cognoverant, sed quia non erant baptismo Christi baptizati.

Ad quintum dicendum, quod, sicut dicit Augustinus contra Faustum, sacramenta nostra sunt signa presentis gratiæ; sacramenta vero veteris legis fuerunt signa gratiæ futuræ. Unde, ex hoc ipso quod Joannes baptizavit in nomine venturi, datur intelligi quod non dabat baptismum Christi, qui est sacramentum novæ legis.

DISPUTATIO XXV,

In quinque sectiones distributa.

DE BAPTISMO JOANNIS.

Disputatio hæc posset in materiam de sacramento baptismi rejici, quoniam collato inter se Christi Joannisque baptismo, utriusque ratio melius dignosci posset; tamen

¹ Epist. 108, a med., t. 2.

² Hom. 4 in Matth., in op. Imper., sup. illud, Sine modo, t. 6.

tum propter D. Thomam, tum propter rationem quæ ipsum movit, scilicet, ut commodius mysterium baptismatis Christi explicemus, hoc loco expedienda est. Primum igitur naturam, causas, effectusque hujus baptismi explicabimus; deinde cum Christi baptismate illud breviter conferemus.

SECTIO I.

An baptismus Joannis essentialiter consistit ex aliqua materia et forma.

1. Quoniam ex omnibus Evangelis constat Joannem baptizasse, et in Actis Apostolorum sæpe etiam fit mentio baptismatis Joannis, ideo suppono illud revera extitisse, et inquiri quid fuerit. Potest autem ejus essentia dupliciter explicari. Primo, per partes physicas, illiusve similes, materiam scilicet et formam, vel per principia metaphysica, genus scilicet et differentiam; hoc posteriori modo explicabitur postea declarando an ille baptismus sacramentum fuerit, quod nunc intelligi non potest, donec effectus et institutio illius baptismatis intelligatur. Priori igitur modo nunc tractanda res est.

2. Materia remota baptismi Joannis, aqua naturalis. — Principio igitur certa fide constat, quasi materiam remotam baptismatis Joannis fuisse aquam naturalem. Nam, ut constat Matth. 3, et Mar. 1, Joannes in Jordane baptizabat aqua ipsius fluminis, quæ naturalis erat; et Joann. 3 dicitur: Erat Joannes in Enon baptizans juxta Salim, quia aquæ multæ erant ibi. Aquæ autem simpliciter dictæ naturales aquas significant. Unde Act. 1 dixit Christus: Joannes quidem baptizavit aqua, quod ipsemet Joannes testatus fuerat, Matt. et Luc. 3, et Marc. ac Joan. 1, dicens: Ego baptizo in aqua. Secundo, certum item est, quasi materiam proximam, vel essentiam illius baptismatis constituisse in ipso usu, ut nomen ipsum baptismi præ se fert, et in his duobus absque ulla controversia habuit similitudinem ille baptismus cum baptismo a Christo instituto, et hoc sensu dixit Tertull., lib. de Bapt., c. 4: Nec quicquam refert inter eos quos Joannes in Jordane, et Petrus in Tyberi tinxit, scilicet, quoad similitudinem materiæ. Tractat enim ibi de similitudine quæ est inter naturales aquas, propter quam quælibet ad baptismum conficiendum sufficit. Difficultas ergo superest, an totus ritus et essentia illius cæmonix posita fuerit in sola externa ablutione aquæ, vel illa sola fuerit

materia, et aliquid aliud adjunctum per modum formæ.

3. Prima sententia affirmat habuisse baptismum illum eandem formam quam habet noster baptismus; ita necesse est sentiant hæretici, qui affirmant baptismum Joannis et Christi omnino ejusdem rationis fuisse. Quem errorem Donatistis tribuit Augustinus, l. 2 Contra litteras Petilianæ, c. 32, quanquam Donatistæ revera non affirmabant Joannem baptizasse sub forma Trinitatis, ut ex August. constat. Unde necesse est eos negasse, hanc formam esse de essentia baptismi Christi, vel certe imperite secum pugnasse. Et in eodem errore versantur hujus temporis hæretici, ut referunt Canis., l. de S. Joann., c. 9; et Bellar., l. 1 de Sacram. bapt., c. 19.

4. Secunda sententia est, Joannem baptizasse sub aliqua forma, non quidem invocando Trinitatem, sed Christum venturum, ut, verbi gratia, dicendo: *Ego te baptizo in nomine Christi venturi*, vel alio simili modo. Ita sentit D. Thomas hic, art. 6, ad 5, ubi Cajet. id supponit ac sentit. Idem tenet Magist., in 4, d. 2; et Bonav. ibi, explicans litteram Magist.; Palud., q. 2, art. 1; Mars., q. 2, art. 2; Alens., 4 p., q. 9, mem. 3, art. 1; Hug. Victor., l. 2 de Sacram., p. 6, c. 6. Cui sententiæ videtur favere Hieronymus, circa illa verba Joel. 2: *Effundam de spiritu meo super omnem carnem*, ubi sic inquit: *Unde et in Actibus Apostolorum, qui baptizati erant baptizate Joannis, in eum qui venturus erat, hoc est in nomine Domini Jesu, quia responderunt Paulo interroganti: Sed nec si sit Spiritus Sanctus novimus, iterum baptizantur, imo verum baptismum accipiunt, quia sine Spiritu Sancto et mysterio Trinitatis quidquid in una vel altera persona accipitur, imperfectum est.* Ambrosius item, 4 de Spir. S., c. septimo: *Joannes quidem in adventu Jesu, non in suo baptizabat nomine, et ideo Spiritum nesciebant* (loquitur de illis de quibus est sermo, Act. 19), *quia nec baptismum in Christi nomine, sicut Joannes baptizare solebat, acceperant.* Denique Augustinus, in l. Quæstionum Novi Testamenti, q. 29, dicit baptismum Joannis non fuisse sine Salvatoris mentione. Fundari potest hæc opinio in verbis Act. 19: *Joannes baptizavit baptismum penitentiae populum, dicens in eum qui venturus esset post ipsum, ut crederent*, hoc est, in Jesu, ubi Beda in eadem est sententia. Tertia sententia negat Joannem baptizasse sub aliqua forma verborum. Hanc tenent, in 4, dist. 2, Dur., q. 3; Gabr., q. 2; Sotus,

q. 2, art. 1; Scotus vero, q. 2, utramque censet probabilem. Fundamentum hujus sententiæ est, quia ex Scriptura hoc non colligitur, et alioqui non erat necessaria hæc forma ad finem illius baptismatis.

5. Dico breviter primo, certum esse Joannem non baptizasse sub illa forma: *Ego te baptizo in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti.* Hoc colligitur ex Act. 19, ubi baptizati baptismum Joannis negant se nomen Spiritus Sancti audivisse; ergo signum est in illo baptismum non fuisse solitam fieri Trinitatis invocationem. Quod testimonium esset evidens, si certum esset illis hominibus datum fuisse integrum baptismum Joannis; sed quia hoc Ambrosius supra negare visus est, ideo non videtur omnino concludere, quanquam (ut verum fatear) non video qua ratione aut fundamento id negetur. Quia absolute ibi dicuntur illi homines baptizati baptismum Joannis, quod simpliciter non ita esset, nisi baptismum illum integrum accepissent. Deinde, ideo Paulus explicavit illis quomodo Joannes baptizaret, ut eos doceret qua ratione fieri poterat ut baptizati essent baptismum Joannis, et nihil de Spiritu Sancto audivissent; ergo supponit potuisse illos accipere integrum Joannis baptismum, sine Spiritu Sancti invocatione. Et ita intellexit hunc locum Hieronymus, loco supra citato; et idem indicat in ep. 150 ad Hedibiam, q. 2. Præterea, constat hæc veritas, quia Christus fuit qui hanc formam instituit, ut constat ex verbis illis: *Baptizantes eos in nomine Patris, et Filii, et Spiritus Sancti*, Matth. ult. Ac merito, quia expressa fides Trinitatis non est omnibus publice prædicata, nisi per Christum et Apostolos, non per Joannem. Rursus (ut infra dicemus) baptismus Joannis non dabat Spiritum Sanctum; neque ergo necesse erat in illo invocari. Unde quod Joannes ipse dixit: *Ego vos baptizo in aqua, alius veniet qui fortior me est, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto*, exponi potest tum dando, tum etiam invocando Spiritum Sanctum. Unde apud Augustin., lib. 2 Contra litteras Petil., c. 32, habentur hæc verba: *Joannes dedit aquam sine nomine Trinitatis, sicut ipse professus est dicens: Ego baptizo vos in aqua, etc.* Fateor tamen hæc verba esse Petilianæ, non Augustini; cæterum, quia Augustinus illa admittit, sententiam approbare visus est.

6. *Baptismus Joannis non fuit sub ulla forma verborum.* — Dico secundo, ex Scripturis colligi non posse an Joannes baptizaverit sub

certa forma verborum, necne. Illis tamen et rationi magis consentaneum videtur, Joannem in suo baptismo nulla forma usum fuisse. Prior pars constat, quia in Evangelio, ubi præcipue narratur hujus baptismi historia, nulla talis formæ fit mentio, neque etiam in loco illo Actuum, quia ibi non dicitur Joannem baptizasse in nomine Christi, seu invocando illud, sed dixisse, *ut crederent in eum qui venturus esset post ipsum.* Quorum verborum sensus apertus, est Joannem docuisse et monuisse eos quos baptizabat, ut in Christum crederent, ex quo non fit ut formam illam suo baptismati adhiberet, quia non est sermo de forma, sed de doctrina, ut late Chrys., hom. 10 in Matt., quanquam eo loco nihil dicat de prædicto Pauli testimonio, sed solum prædicationem et baptismum Joannis explicet.

7. Posterior pars declaratur primo, quia ubique in Scriptura tantum dicitur Joannis baptisma fuisse in aqua; non est ergo unde asseramus fuisse etiam in verbo, seu habuisse formam aliquam. Deinde est conjectura, quia postquam Joannes aliquo tempore baptizavit, miserunt ad eum Pharisæi, interrogantes an esset Christus; ergo signum est illum non fuisse solitum baptizare in nomine Christi venturi. Præterea, vel intelligitur baptizasse in nomine Christi venturi, solum eo sensu quo Judæi credebant Christum esse venturum, et hoc non est verisimile, tum quia Christus tunc non erat venturus hoc sensu, sed jam venerat, neque ad Joannis munus pertinebat prædicare hoc modo Christum venturum, sed præsentem; vel baptizabat in nomine Christi venturi, id est, quia jamjam manifestandus erat hominibus, et baptizaturus eos in spiritu; quomodo intelligendum videtur quod dicit Paulus, prædicto loco, Joannem docuisse homines, ut crederent in eum qui post ipsum venturus erat; at, si Joannes baptizasset hoc sensu explicato, ante baptismum exigeret ab hominibus fidem illius, in cujus nomine baptizandi erant; hoc autem non esse verisimile non obscure colligitur ex Marc. 3, et Luc. 7. Ad hæc est alia conjectura, quia si Joannes baptizaret sub illa forma, etiam Christum sub eadem baptizasset; consequens autem videtur absurdum. Dices, in Christo non servasse illam formam, ut respondent Paludanus et Marsilius. Sed contra, quia sequitur revera Christum non recepisse baptismum Joannis, sicut non recipit nunc sacramentum baptismi, qui abluitur sine forma. Deinde, cum ille baptismus fuerit potissimum institutus ut

esset occasio parandi viam Christo, ut ipse baptizaretur ad sanctificandas aquas, credendum est eo modo fuisse institutum, quo expediebat ut Christo commode applicaretur. Tandem in sacramentis novæ legis, formæ verborum institutæ sunt, quia sunt aptæ ad expressius significandos spirituales effectus gratiæ horum sacramentorum, et ad invocandam seu applicandam virtutem divinam, quæ in eis principaliter operatur; sed in baptismo Joannis non dabatur gratia aut spirituales aliqui effectus (ut jam dicemus), nec virtus divina specialiter in eo operabatur; ergo non fuerunt in eo verba necessaria, sicut neque in sacramentis veteris legis adjungebantur verba, propter eorum imperfectiorem, et propter prædictam causam.

8. *Baptismus Joannis in æterna aquæ ablutione positus.* — *Objectio.* — *Responsio.* — Ultimo igitur ex iis concluditur, totam substantiam et essentiam illius baptismi positam fuisse in exteriori aquæ ablutione. Patet tam ex dictis testimoniis Scripturæ, quam a sufficienti enumeratione, quia, exclusis verbis, nihil aliud esse videtur quod de necessitate vel de essentia illius baptismi dici possit. Dices: si ille baptismus tantum erat ablutio quædam exterior, nihil ergo habebat sacri, nihilque a communi et vulgari ablutione differebat. Respondetur negando consequentiam, nam illa cæremonia ex intentione et speciali deputatione seu impositione, et modo quo fiebat, habebat rationem quamdam signi et cæremoniæ sacræ. Baptizabat enim Joannes *baptismo penitentiae in remissionem peccatorum.* Unde ille baptismus erat signum quoddam subjectionis et humilitatis, quo homines sese peccatores profitebantur, et indigere interna ablutione, atque remissione peccatorum. Erat etiam ille baptismus ad significandum perfectiorem baptismum Christi futurum; et ita, licet materialiter non esset nisi ablutio aquæ, tamen in ratione talis cæremoniæ et signi a communi ablutione differebat.

SECTIO II.

Utrum baptismus Joannis ad dandam gratiam fuerit institutus, vel cujus rei gratia.

1. Explicata essentia et natura hujus baptismi, sequitur ut aperiamus causas ejus. Et quoniam intrinsecæ causæ cum rei substantia coincidunt, supersunt tantum extrinsecæ explicandæ; dicemus ergo primo de finali, quoniam hæc quodammodo prior est, et rei naturam maxime declarat, præsertim in re-

bus arte seu usu hominum factis; simul vero dicemus de effectu, quoniam finis et effectus in eandem rem incidunt. Hæretici ergo hujus temporis contendunt baptismum Joannis non minus contulisse gratiam quam nostrum, qui sane consequenter videntur loqui. De nostro enim baptismo dicunt, non conferre gratiam nisi excitando fidem; quis autem neget etiam baptismum Joannis potuisse excitare fidem? Et hæc videtur esse antiquior hæresis Donatistarum, ut colligitur ex citato loco Augustini, lib. 2 contra Petilianum, cap. 23.

2. *Baptismus Joannis non contulit gratiam.* — Dicendum vero est primo, baptismum Joannis non habuisse virtutem conferendi gratiam, neque ad hunc finem fuisse institutum. Hæc assertio est de fide. Et probatur primo ex Scriptura, Sanctorum expositionibus adjunctis. Nam Matth. et Luc. 3, Marc. et Joan. 1, differentiam constituit ipsemet Joannes inter suum et Christi baptismum, dicens: *Ego baptizo vos in aqua, qui autem post me venturus est, ipse vos baptizabit in Spiritu Sancto.* Quæ differentia ita sumenda necessario est, ut intelligatur baptismus Joannis non contulisse gratiam et Spiritum. Nam cum uterque baptismus Joannis et Christi sint in aqua, certe cum inter eos constituitur differentia, et Joannis baptismum esse in aqua dicitur, necessario intelligendum est esse tantum in aqua, baptismum autem Christi habere utrumque, aquam, scilicet, et Spiritum, ut dicitur Joann. 3. Unde eleganter Richar. Viet., tract. de Baptis. Christi: *Joannes baptizat in aqua solum, sicut homo; Jesus in aqua, et Spiritu Sancto, sicut homo Deus. Baptizare in aqua et Spiritu est omni sorde peccati mundare, insuper gratiam infundere.* Idem docent Orig., l. 8 in Joann.; Cyrillus, lib. 1 in Joann., c. 26, et l. 2, c. 57; Chrysostomus, hom. 40, 41 et 42 in Matth. Ubi expresse dicit in Christi baptismo dari Spiritus Sancti gratiam, Joannis autem baptismum hoc dono caruisse; et hom. 46 in Joann., id confirmat illis verbis, quæ dixerunt quidam baptizati baptismo Joannis Act. 19: *Sed neque si Spiritus Sanctus est, audivimus.* Idem hom. 40 in Acta Apost.; Nazian., orat. 39 in Sancta lumina, prope finem, dicit baptismum Joannis non fuisse omnino similem Judæorum baptismatibus, quia ad pœnitentiam dabatur, neque etiam fuisse æqualem baptismo Christi, quia Spiritum non dabat. Ejus sententiæ sensus esse videtur, Joannis baptismum non fuisse, vel solum signum

aut figuram futurorum, sicut fuit transitus maris Rubri, vel ad tollendos aliquos legales defectus, vel immunditias, sicut erant Judæorum lavaera; sed fuisse ad excitandos homines ad pœnitentiam, eosque ad Christi baptismum disponendos, et in hoc legalia baptismata superasse; fuisse tamen inferiorem baptismum Christi, quia gratiam ex opere operato non conferebat. Eodem modo Basilius loquitur, hom. 13, et lib. 1 de Baptis., non longe a princ.: *Quantum discriminis est inter Spiritum et aquam, tantumdem videlicet est inter eum qui baptizat in Spiritu Sancto, et eum qui baptizat in aqua.* Unde Damasc., lib. 4, c. 10, propter hanc causam baptismum Joannis, *rudimentarium* appellat. Eandem sententiam late docet Hieronymus, dial. contra Luciferianos, ubi contrarium errorem vocat *dogma peruersum.* Eandem sententiam tradunt Ambrosius, præf. in Psal. 37; Greg., hom. 7 in Evang.; August. frequenter contra Donatistas, l. 2 contra litteras Petiliani, c. 32, et l. 3, c. 56, et l. de Unico bapt., c. 7, et lib. 5 de Bapt., c. 9 et 10, et ep. 48, ad finem; et præterea in Enchirid., c. 49, et lib. Quæst. Novi Testam., q. 29; optime Leo Papa, epist. 4, c. 6. Denique videtur hæc veritas definita in Concilio Tridentino, ses. 7, canon. 1 de Baptismo, ubi anathemate ferit qui dixerit baptismum Joannis habuisse eandem vim quam habuit baptismus Christi. Nam, licet posset aliquis tergiversari, dicens hinc solum colligi baptismum Joannis non contulisse tantam gratiam, vel eosdem spirituales effectus omnes quos Christi baptismus, non vero nullum omnino contulisse, aut peccatum non remisisse; quæ interpretatio, si nuda verba consideremus, non potest ex illis satis confutari; si tamen attendamus mentem Concilii, quæ non est alia quam Scripturæ et Sanctorum, quibus nititur, intelligemus aperte non fuisse intentionem ejus comparare hæc baptismata in quantitate virtutis, sed in specie (ut ita dicam), quia unum habet vim conferendi gratiam qua caruit aliud. Ratio vero seu congruentia est, quia Joannes neque erat auctor gratiæ, nec redemptor peccatorum, sed præcursor redemptoris; ergo neque oportuit, nec decuit ut ante Christum institueret baptismum, quo gratiam daret, vel ex opere operato peccata remitteret; hoc enim ad illius munus non pertinuit, sed solum ut sua prædicatione homines ad gratiam Christi suscipiendam præpararet. Et ideo de Christo dictum est: *Gratia et veritas per Jesum Christum*

facta est, Joan. 1; de Joanne vero solum dicitur: *Præibis ante Dominum parare vias ejus,* Luc. 1. Hanc rationem attigit et eleganter explicuit Tertul., lib. de Bapt., c. 10.

3. *Baptismus Joannis cur institutus.* — Dico secundo: Joannis baptismus solum fuit institutus ut Christi manifestationi ac ostensioni deserviret, atque viam ad baptismum Christi pararet. Ita docuit ipsemet Joannes, illis verbis: *Sed ut manifestetur in Israel, propterea veni ego in aqua baptizans,* Joann. 1. Quomodo autem baptismus ille ad manifestandum Christum contulerit, variis rationibus explicuit D. Thomas hic, art. 1. Nam imprimis, sicut prædictum erat venturum esse Messiam, ita de illo fuerat scriptum effusurum super homines aquam mundam, qua ab omnibus inquinamentis mundarentur, Ezech. 36, et aliis locis quæ congerit eleganter Cyprian., ep. 63; et ideo, ut admonerentur homines Messiam ejusque baptismum jamjam adesse, decuit (ut Gregorius inquit, homil. 7 in Evang.) ut, sicut Joannes prædicatione sua, ita baptismum homines ad Christum et baptismum ejus excitaret. Deinde, in ipso baptismo Joannis manifestatus est Christus a Patre coram universa multitudine, quæ ad baptismum Joannis confluebat, et ipse Joannes commodius hoc modo potuit Christum prædicare omnibus qui ad baptismum accedebant, ut Chrysostomus notavit, hom. 46 in Joan., et latius hom. 10 in Matth.; et Cyrill., 1 in Joan., c. 36; et Aug., tract. 4 in Joan.; qui alias rationes adducunt, quæ in D. Thoma legi possunt. Solum notanda est alia, quam teligit Augustinus, tractatu 5 in Joan., his verbis: *Quare missus est Joannes baptizans? quia oportebat baptizari Christum.* Quæ potest ad illam de manifestatione revocari; oportuit enim ut Christus in baptismo a Patre manifestaretur.

4. *Objectio.* — *Baptismus Joannis baptismus pœnitentiæ cur dictus.* — Superest vero hæreticorum objectio, quia Matth. 3 dicitur Joannes dedisse *baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum.* Quæ verba explicans Basil., l. de Bapt., excellentiam baptismi Joannis ex illis colligit, dicens: *Simul atque accesserat quis, et peccata sua, quantacunque et qualiacunque fuissent, confessus fuerat, in Jordanis flumina baptizabatur, et confestim peccatorum remissionem accipiebat;* et Cyrillus Hieros., cat. 3: *Baptizabantur,* inquit, *ab illo confitentes peccata sua, primum ostendebant vulnera, deinde ille medicamenta ponebat,*

et credentes liberabat ab igne æterno; et Augustinus, lib. 5 de Bapt., c. 9, dicit, baptizare in aqua pœnitentiæ in remissionem peccatorum, nulli hominum nisi Joanni fuisse concessum; et in illo lib. Quæstionum Novi Testam., qui ejus nomine circumfertur, in q. 29, indicatur baptismum Joannis remisisse peccata, quamvis gratiam non contulerit. Respondetur ad locum Matth., illum baptismum dictum esse *pœnitentiæ*, quia introductus est ad excitandos homines ad pœnitentiam, quam propterea Joannes cepit prædicare, dicens: *Pœnitentiam agite.* Et quia per pœnitentiam remittuntur peccata, dicitur etiam fuisse *in remissionem peccatorum*, non quam ipse per se daret, sed ad quam per pœnitentiam comparandam homines excitaret. Unde eleganter Chrysologus, ser. 137: *Erat, inquit, penes Joannem venia, sed non sine pœnitentiâ; erat remissio, sed luctibus comparata;* et infra: *Per baptismum Joannis purificabatur homo ad pœnitentiam, non promovebatur ad gratiam; at vero Christi baptismum sic regenerat, sic immutat, sic hominem reddit ex utero novum, ut præterita nesciat, etc.* Aug., ser. 27 de Temp.: *Prædicabat in deserto Joannes baptismum pœnitentiæ in remissionem peccatorum, non quo crimina commissa deleteret, sed quo emendaret errantes.* Nam remissio peccatorum Christi gratiæ servabatur. Et hinc est quod in Scriptura baptismus Christi sæpe dicitur *mundare, regenerare, et salvare*, ad Ephes. 5, ad Titum 3; nunquam vero hoc dicitur de baptismo Joannis. Item, quamvis ad baptismum Christi requiratur pœnitentia, Act. 2, non tamen ipse appellatur *baptismus pœnitentiæ*, sicut baptismus Joan., quia non est solum ad excitandos homines ad pœnitentiam, sicut erat ille, sed potius supponere debet pœnitentiam. Denique baptismo Christi tribuitur remissio peccatorum tanquam proximæ causæ, ut Act. 2, et aliis locis citatis; at vero Joannis baptismum solum media pœnitentia dicitur fuisse propter remissionem peccatorum. Et idem est sine dubio sensus Cyrill. et Basil., locis supra citatis. Augustinus vero expresse negat baptismum Joannis dedisse remissionem peccatorum; quin potius, lib. 5 de Baptis., c. 10, aliam expositionem illorum verborum Matth. indicat, quam supra tractavimus in comment. art. 1 D. Thom., dicens, Joannem baptizasse *in remissionem peccatorum*, quia dando baptismum aquæ, prædicabat alium baptismum, in quo erant remittenda peccata; et hoc modo dicit Joannem vel hap-